

SÕNAD JA TEOD

EELK TALLINNA TOOMPEA KAARLI KOGUDUSE KUUKIRI OKTOOBER 2018 NR 10/82

Ja ma nägin püha linna, uut Jeruusalemma, taevast Jumala juurest alla tulevat, valmistatud otsekui oma mehele ehitud mõrsja. Ilm 21:2

Hingedekuu oma halluses ja karguses on kätte jõudnud. See paneb meid enam mõtlema ajale ja kaduvusele, elule ja surmale, elu viimsetele asjadele ja igavikule. Hingedeajal mõtleme neile, kes siit ajast on igavikku kutsutud, ning tajume, et meiegi oleme kaduvad inimesed. Kord kõlab meilegi Issanda kutse, kes viib inimese jälle põrmu ja ütleb: Tulge tagasi, inimlapsed! Ps 90.

Ristirahvana me usume aga, et surm ei ole kõige lõpp. Midagi tuleb veel, ja see, mis tuleb, on rahu ja rõõm Issanda juures. Selle usu ja lootuse annab meile surma võitnud ja ülestõusnud Issand Jeesus Kristus, kes ütleb Ilmutuse raamatus: Mina olen A ja O, algus ja ots, esimene ja viimane, kes on ja kes oli ja kes tuleb, Kõigeväeline.

Uus Jeruusalemm ehk Jumala riik on nüüd Kristuse kaudu tulnud ka meie juurde. See on võimalikuks saanud Jeesuse lunastustöö kaudu, kes ristisurma läbi on meid kuradi võimusest vabastanud ning teinud meid taevariigi kodanikeks. Tema läbi saab meile elu ja ka igavene elu taevases riigis. Tema läbi on meil ka lootus, et maise elutee lõppedes viib Tema meid Jumala rahusse puhkama ja hoiab seal kuni ülestõusmise päevani.

Nõnda me käime oma eluteed usus, mitte nägemises. Kinnitagu Issand täna siis meie usku, et Tema ise on meie kõigi ligi ning Tema juhatab meid siit ajast igavesse rahuriiki, taevasesse isamajja, kus on eluase õndsatel.

Abiõpetaja Kaisa Kirikal

Tänurõõmu helides

Eesti kõige suurem orel on korda saanud. Tänupalvuse kontserdil võis kuulda nii mõnegi sooloregistri kõla, mida ammu kuulnud polnud, sest see lihtsalt ei töötanud.

Tänupalvus Tallinna Kaarli kiriku oreli renoveerimise lõpetamise puhul 14. X, Toomas Trassi teose „Orelisümfoonia psalmidega“ esiettekanne. Toomas Trass (orel), Kaarli koguduse kontsertkoor ja kammerkoor Canorus, dirigent Piret Aidulo, tänupalvusel olid kaastegevad Indrek Vau (trompet), Samuel Jalakas (trompet) ja Piret Aidulo (orel).

Lõikustänupühäl oli Tallinna Kaarli kirikus sündmus, millesarnast sellel sajandil veel pole olnud: piduliku tänupalvuskontserdiga tähistati kiriku 95aastase Walckeri oreli renoveerimise lõpetamist. Oma paarkümmend aastat plaanitud renoveerimistööd tehti kirikus paar aastat ja orel hakkas taas täisvõimsusel hüüdma just Eesti Vabariigi juubeliaastal. Kaarli kiriku orel on Eestis siiani suurim ning esindab ainulaadset orkestraalselt romantilist ja majesteetlikku kõlastiili. Päevakohaste palvete ja kõne (koguduse õpetaja Jaak Aus, piiskop Einar Soone) vahel kõlas muusikat trompetile ja orele (solistid Indrek Vau ja Samuel Jalakas, oreliil Piret Aidulo). Esiettekandena oli kavas tänupalvekonserti peateos Toomas Trassi „Orelisümfoonia psalmidega“ („Marce militaire religieuse“, „Omnes gentes“, psalm 47; „Meditacion gregorienne“, „Cante Domino canticum novum“, psalm 96 ja „Alleluia“, psalm 150).

Foto: André Amadeus Trumm

1923. aastal valmis Kaarli kirikus koguduse organisti Mihkel Lüdigi eestvõttel Walckeri firmast tellitud pneumaatiline, omal ajal uudsete lahendustega orel. Tänapäeval on Euroopas selliseid pille eri põhjusel vähe järel. Kaarli orel andis vajadusest kapitaalse renoveerimise järele märku juba aastaid, kuid majanduslikel põhjustel ja kirkuruumi remondi ootuses lükkus tõsisem tegevus üha edasi. Ka välisfirmade küsitud tööraha oli kogudusele ületamatu summa.

Üle paarikümne aasta koguduses orelihooldajana tegutsenud Toomas Mäeväli on pillirestauraatorina teadmisi saanud Olev Kentsi orelitöökojas ning täiendanud end sel alal ka mujal Eestis, Saksamaal, Lätis, Soomes ja Rootsis. Kogudus pöörduski tema poole palvega suur restaureerimistöö ette võtta. Eri tööetapidel olid talle abiks paljud asjatundjad ja vabatahtlikud ning suure töö vilja saimegi kuulda pühapäeval pidulikult kontserdil. Toomas Mäevälja meenutuste kohaselt oli vajalikke töid kolme liiki: „Esitaks

tehnilised tööd, mis tagasid kõigi vilede õigeaegse helisema hakkamise. Teiseks kõlatehnilised tööd, mis puudutasid vilede seadistusi, ning kolmas liik töid oli seotud oreli väljanägemisega“ (Sulane 2018, nr 2/71, lk 24). Oreli kõlalise viimistluse tarvis kutsuti meister Saksamaalt, neljakümneaastase oreliehitaja ja intoneerija kogemusega Matthias Ullmann, kes on meie organistidele tuttav juba Tallinna toomkiriku tööd. Toomas Mäeväli: „Oluline argument oli loomulikult ka Kaarli kiriku oreli intoneerimise äärmine keerukus, sest varasematel remontidel oli oreli kõlalist külge oluliselt muudetud ja mitte alati paremuse poole. [—] Ta on väga suurte kogemustega, mis paistsid tema töö juures välja ning aitasid kaasa Kaarli kiriku suursuguse oreli kordaseadmisele. Pärast kõlalist ühtlustamist omandas orel selgema ja särava ma kõlavärvingu“ (samas, lk 25).

Seda hinnangut kinnitati pärast kontserti mitmeti. Näiteks lausus orelimeister Olev Kents: „Kaarli oreli puhul kuulus kõrva

puhtam, karaktersem ja täpsem intonatsioon ning häälestus. Samuti oli tänu tundlikumale traktuurile tajutav selgem ja nüansirikkam artikulatsioon.“ Kaarli koguduse muusikajuht Piret Aidulo: „Olen renoveeritud oreliga väga rahul. Kõik töötab ja intoneerimise abil on värvi saanud mitmed varem tuhmivõitu ja veidi sarnased registrid. Orelil on rikkalik värvigamma, mis vajadusel erakordselt hästi kokku sulab. Ka klahvistik on kergem ja ühtlasem kui varem.“ Organist Kristel Aer: „On suur rõõm, et Eesti kõige suurem orel on korda saanud. Kontserdil võis kuulda nii mõnegi sooloregistri kõla, mida ammu kuulnud polnud, sest see lihtsalt ei töötanud. Selle pilli värvipalett on oma romantilisel moel nii paljutootavalt lai. Samuti tundub, et pärast puhastust ja remonti on kõlajõudu juurde saadud.“

Toomas Trassi viieosaline „Orelisümfoonia psalmidega“ valmis koguduse tellimusena. Pärast kontserti ütles helilooja, et kasutas teose loomisel teadlikult kogu Kaarli orelit stilistiliselt rikkalikku prantsuspärast kõlapilti. Kui psalmide sisulise valiku tegi Piret Aidulo (psalmid 47, 96, 150), siis heliloojale jäid vabad käed orelit sooloosade komponeerimisel. Nii kuuleme esimeses osas vaimulikku marssi, mille alus on koraal „Jumal, Sind me kiidame!“. Kolmandas osas mõtiskleb helilooja kommunioonilaulu „In salutare tua“ üle (luterlikus kirikus lõikustänapüha) ja ka viimases osas on kasutatud gregooriuse laulu „Jubilate Deo“.

Helilooja teose helivärvimaailm on erakordselt rikkalik. Kuulajaid köitsid nii Toomas Trassile omane muusikalise mõtte voolavus kui ka pingsus, kus orel ja koor teineteist ilmestades kokku

sulasid. Olev Kentsi hinnangul on maskuliinsete trassilike teemade ja nende arendusega teos võimas. Kristel Aer tõi eriti esile muljetavaldavad orelit sooloosad, kuid lisas, et ka suur orel ja suur koor kõlasid tõesti vägevalt kokku. Tundes oma kooride võimeid, teab Piret Aidulo, et see teos on üks vokaalselt raskemaid, millega Kaarli koorid on kokku puutunud. Kui kontsertkoor on varemgi esitanud nii mõnegi väga nõudliku teose, siis Canorusele oli see esimene tõsine väljakutse. Psalmide kooriosa on suure ulatusega ja kõrges tessituuris tuleb kandvalt hoida pikki lõike, häälerühmades on palju jagunemisi, kohati on harmoonia väga keerukas ja head tunnetust nõuavad ka intervallihüpped. Selle teose põhjal tundub, et helilooja on soovinnud oreliregistritele lisada veel ühe (või mitu!), laiafaktuurilise kooriregistri. Just sellisena – orelit värvidesse sulava ja/või orelliku tihedahääle koorina – on ta kasutanud koori psalmiosades. Orelit ja inimhääle võimas sünergia kandis edasi sellele erilisele püha-päevale olulise sõnumi – tänurõõmu.

Maailmapildis on tegu aga unikaalse oreliga, sest ta on ainuke sellest perioodist terviklikuna püsinud Walckeri orel.

Ene Pilliroog

Artikkel ilmunud kultuuriajakirjas Sirp 19.10.2018

PEREKOHVIKU PEREPÄEV

Laupäeval, 24. november kell 11.00

koguduse maja saalis.

Isadepäeva kuul on külas **filmirežissöör Moonika Siimets**.

Vaatame episoodide filmist „Seltsimees laps“, vestleme filmist ja selle saamisloost ning isade-laste suhetest. Mängime üheskoos filmi ajastust inspireeritud lastemänge.

Esinevad **Kaarlikese Muusikastudio mudilaskoori lapsed**, juhendaja Kaili Tšernov.

Kohvi ja tee on kohviku poolt, palume kõigil omalt poolt ühise laua katmiseks kaasa võtta midagi kohvikõrvast.

Tulge kogu perega!

KODUNE ARMULAUD

Armulaual võtab inimene pühitsetud armulaualeiva ja -veini kujul vastu Jeesuse Kristuse ihu ja verd, st teda ennast. Armulaud on sakrament ja sellest on soovitatav osa võtta nii sageli kui võimalik, see on justkui kirikuliiikme vaimulik teemoon, roog, mis on vajalik, et kasvada Jumala tundmises ja kogemises.

Pöörduge julgelt oma koguduse poole, kui te mingil põhjusel enam kirikusse ei pääse. Soovi ja vajaduse korral käivad koguduse vaimulikud ka kodus, haiglas ja hooldekodus armulauda jagamas.

Nii enda kui lähedase koduse armulaua soovist saavad koguduse liikmed teada anda kas koguduse kantseleisse või otse vaimulikule.

Kontakt:

Diakon Saima Sellak-Martinson 5301 5848

REKOLLEKTSIOONI ÕHTUD

Rekolleksioon, teisiti öeldes enesekogumine või enesekaemus. See annab võimaluse vaadata enda sisse ja paremini maailma mõista. Aitab leida vastuseid küsimusele, mida peaks eneses muutma, et Kristusele ja Tema õpetusele lähemal olla ja kasvada Kristuse poole. See on hea võimalus vaimulikult kasvada ja arenedada. Iga kristlane võiks sellise enesekaemusega tegeleda – see aitab korrastada oma elu ja arusaamu ning tunnetust meid ümbritseva suhtes. Nende teemade üle arutleb koguduse õpetaja Jaak

Kohtume 5. novembril kell 18 kiriku keldris.

SAADA EESTPALVESOOV

Rõõmustage alati, palvetage lakkamatult, tänage kõige eest – sest see on, mida Jumal teilt tahab Jeesuses Kristuses!

1 Ts 5:16–18

Kaarli koguduse kodulehel on võimalik saata oma eestpalvesoove ka elektrooniliselt. Meieni jõudnud rõõmu- ja murepalved ning lahkunute mälestamissoovid kantakse jumalateenistustel ühises palves Jumala ette.

Vaata lähemalt www.kaarlikogudus.ee.

Kaarli koguduse noorteansambel külastas 29. septembril Narva Aleksandri kirikut, kus lauldi kirikute päevade raames. Selle kontsertsarja, mille kavas olid eesti heliloojate looming, nimi oli "Hoia, Jumal, Eestit".

Elo Petron: "Aleksandri kirik ise oli juba võimas elamus ja seelses atmosfääris laulmine tekitab, vaatamata külmale, südames sooja tunde. Ka Narva üllatas ja rõõmustas meid: alates konnjalgu pakkuvast hiinakast, lõpetades Narva toredate kirikuõpetajate pideva eesti ja vene keele vahelise tõlkimistöoga".

Noorteansambli noored ootavad oma sekka uusi laululembeid nende alates 14. eluaastast.

Kaarli Kooli lasteaia õpetaja Diane Starkopf valiti 2018. aasta Tallinna aasta lasteaiaõpetajaks! Oleme rõõmsad, et tunnustust ei pälvi vaid üksikud erakordsed teod, vaid väärtustatakse ka aastatepikkust siirast pühendumist.

Oleme tänulikud Dianele armastuse ja hoole eest, mida ta iga päev lahkesti jagab! Täname ka lapsevanemaid, kes seadsid üles Diane kandidatuuri.

Kaarli Kooli 5. ja 6. klass lõpetasid I kooliperioodi palverännakuga Kohilast Hagerisse.

Foto: Meelis Holsting

Lõikustänupühal, 14. oktoobril, toimus kirikus perejumalateenistus. Selle järel toimus kiriku esisel platsil kümnendat korda sügislaad juba kõigile tuttavas vormis – supikatlas podises maitsev hernesupp, kohvikus sai kookide, pirukate ja võibaleibade kõrvale juua kuuma õuna-ingveri jooki ja kohvi.

Kohal olid ka kauplejad. Osta sai suitsuliha ja -kalatooteid, koduleiba, mett, sibulat, juustu, porgandit, erinevaid hoidiseid jpm.

Laadalt laekus kiriku remondi toetuseks tulu 666€. Täname kõiki lahkeid annetajaid!

Foto: Meelis Holsting

LOENGUSARI "JALUTADES JUMALA AEDADES"

6. november. Anneli Randla. Kloostriordude arhitektuuri põhijooned

13. november. Anneli Randla. Eesti kloostriarhitektuur

20. november. Linda Kaljundi. Henriku Liivimaa kroonika lood eestlastest kui paganatest – nende tähendus keskajal ja 19.–20. sajandil

27. november. Anu Allikvee. Jumalate juurest Jumala juurde. Pilg pimedusse

4. detsember. Anu Allikvee. Jumalate juurest Jumala juurde. Aovalguse aeg

Loengud algavad teisipäeviti kell 18.30 koguduse maja saalis /Toompuiestee 4/.

NOVEMBER KIRIKUS...

KAHE RIIGI KODANIK – Kuningate Kuningas ja isandate Issand, kellel ainsana on surematus, Tema päralt olgu au ja igavene võimus.

1Tm 6.15,16

P 04. november kell 10.00 Missa

kell 12.30 Missa

kell 17.00 Kontsert "Hingedeaeg"

Kontserdi peaesineja on Birgit. Koos Birgitiga astuvad üles ka Kaarli Kooli lapsed. Hingedeajal mõtleme oma lähedastele. Mõtlemine neile, kes meid on kujundanud. Mõtlemine iseendale ja järeltulevatele põlvedele. Mõtlemine minevikus, olevikus ja tulevikus. Hingedeaeg on ka tänu ja tänulikkuse aeg. Oleme tänulikud olnu, oleva ja tuleva eest. Piletid Piletilevis ja enna algust kohapeal.

E kell 13.00 Missa

T 06. november kell 17.30 Muusikaõhtu

Viiliansambel Tutti (Peterburg). Ansambli juht Olga Štšukina.

Kontsertmeister Aleksander Larionov. Solist Marina Makarova – sopran. Orelil Aleksander Tsvetkov (organist-astronoomiaprofessor). Sissepääs vaba.

K 07. november kell 17.30 Missa

SURMAST ELLU – Tänage Isa, kes teid on teinud kõlblikuks osa saama pühade pärandist valguse riigis. Kl 1.12

P 11. november kell 10.00 Missa

kell 12.30 Missa

E 12. november kell 13.00 Missa

T 13. november kell 17.30 Muusikaõhtu

Ott Indermitte – bariton (Eesti Rahvusmeeskoori solist ja laulja). Niina Murdvee – viiul (Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia). Piret Aidulo – orel. Sissepääs vaba.

K 14. november kell 17.30 Missa

VALVAKE! – Teie niuded olgu võõtatud ja lambid põlegu! Lk 12.35

P 18. november kell 10.00 Missa

kell 12.30 Missa

E 19. november kell 13.00 Missa

T 20. november kell 17.30 Muusikaõhtu

Kristiina Hoidre – orel. Sissepääs vaba.

K 21. november kell 17.30 Missa

KRISTUS – TAEVA JA MAA ISSAND – Meie kõik peame saama avalikuks Kristuse kohtujärje ees. 2Kr 5.10

P 25. november kell 10.00 Missa, Igavikupühapäev

kell 12.30 Missa, Igavikupühapäev

E 26. november kell 13.00 Missa

T 27. november kell 17.30 Muusikaõhtu

Julia Lotova – orel (Moskva Peeter-Pauli kirik). Solistid rahvusvaheliste konkursside laureaadid Jevgenija Malejeva – mezzosopran (Moskva Vanamuusika teatri solist). Dmitri Stepanovitš – bass (Moskva Stanislavski ja Nemirovitš-Dantšenko nim. Akadeemilise muusikateatri solist). Sissepääs vaba.

K 28. november kell 17.30 Missa

Diakooniatöö

Toolivõimlemine igal neljapäeval
kell 11 koguduse majas

Seenioride klubi 21. novembril kell 14
koguduse majas.

KÜLLA TULEVAD

TOOMKOGUDUSE SEENIORID.

Koraalikoor 1. novembril kell 13

*Õnnis on inimene,
kel on hea meel Issanda Seadusest ja
kes uurib ta Seadust ööd ja päevad.
Siis ta on otsekui puu,
mis on istutatud veeojade äärde,
mis vilja annab omal ajal ja
mille lehed ei närtsi. Psalm 1:1a–3*

MINUTID PÜHAKIRJAGA

Kohtume pärast missat kiriku keldris,
et koos mõtiskleda jooksva nädala
pühakirja tekstide üle.

PIIBLITUNNID

Kohtume teisipäeviti **kell 12**
kogudusemajas.
Huvilised on oodatud!

Lisateave: õp Kaisa Kirikal
(kaisa @ ekn.ee, 5347 8967)

KOGUDUSE KANTSELEI

E, R kell 10–13

T, N kell 10–13, 14–16

K kell 10–13, 14–18

Õpetaja Jaak Aus

Abiõpetaja Kaisa Kirikal

Diakon Saima Sellak-Martinson

Vaimulikega kohtumiseks palume
ette helistada

telefon: 619 9100

e-post: tallinna.kaarli@eelk.ee

kodulehekülj: www.kaarlikogudus.eu

Facebook: EELK Tallinna Toompea
Kaarli kogudus

pank: SEB EE171010022004706006

Swedbank EE392200221011214295

annetused remondi heaks:

Swedbank EE902200221040614950

annetused oreli hoolduse heaks:

Swedbank EE452200221057033689